

Jeg forsker i dansk tillidskultur og undersøger dens mulige rødder i den lutherske teologi, som afgørende prægede det danske samfund fra reformationen og fremefter, og som N.F.S Grundtvig var en af 1800-tallets fremmeste fortolkere og formidlere af. Det moderne danske samfund er karakteriseret ved et højt niveau af både social og institutionel tillid. Undersøgelser har vist, at nutidsdanskere generelt har stor tillid til hinanden, til samfundsinstitutioner og til regeringen, og det betaler sig både samfundsmæssigt og eksistentielt. Tillid giver grobund for en stærk økonomi karakteriseret ved et lavt niveau af korruption og et minimum af bureaukrati og nærer den sociale sammenhængskraft med lykke og tilværelsestilfredshed til følge. I min forskning undersøger jeg, hvorvidt sociale forestillinger i den lutherske teologi kan have påvirket udviklingen af denne tillidskultur.

Fra og med reformationen i 1536 udviklede kongeriget Danmark-Norge sig til en monokonfessionel luthersk stat karakteriseret ved en nær sammenknytning, hvis ikke ligefrem sammensmeltning, mellem stat og kirke, der begge havde kongen som overhoved. Indtil langt ind i det 20. århundrede prægedes samfundet af et overlap mellem national og konfessionel identitet. Overlappet understreger den etniske og kulturelle homogenitet, som karakteriserer det danske samfund, og som er en afgørende faktor i udviklingen af tillidskultur. Den lutherske teologi, som blev formidlet i kirken, i skolen og i hjemmet, var indtil for relativt kort tid siden definerende for denne kulturelle homogenitet, og jeg eftersporer, hvorvidt lutherske sociale tillidsforestillinger, der hævder at tillid er altafgørende for menneskets forhold til Gud og medmenneske, kan have påvirket danskernes syn på deres medborgere, samfundsinstitutioner og statslige autoriteter og dermed have givet næring til en tillidskultur, der bliver afgørende for demokratiseringsprocessen og den senere etablering af velfærdsstaten.

I min tidligere forskning har jeg arbejdet med Luthers teologi og dens betydning for dansk samfundsudvikling til og med 1700-tallet. I min nuværende forskning fokuserer jeg især på overgangen fra enevælde til folkestyre i løbet af den første halvdel af 1800-tallet. I denne periode spiller N.F.S. Grundtvig en afgørende rolle i offentligheden som en person, der både fortolker og former begivenhedernes gang. Feudalsamfundets hierarkiske strukturer, der betonede familie og stand, blev gradvist erstattet af demokratiske strukturer baseret på borgere, der havde lige rettigheder og kunne vælges til diverse offentlige embeder. Den gradvise overgang fra enevælde til konstitutionelt monarki og parlamentarisk demokrati indebar et skifte i autoritetsforståelse og dermed sandsynligvis også i tillidskulturen. Enevælden baserede sig på forestillingen om kongen som Guds repræsentant på jorden, og tillidsforholdet mellem konge og folk spejlede gudsforholdet og blev af Grundtvig sammenlignet med forholdet mellem et barn og dets far. Med demokratiseringsprocessen overtog den myndige borger rollen som autoritetsfigur. Jeg forsker i dette skifte i sociale forestillinger, der også præger Grundtvigs tekster i perioden omkring systemskiftet. I *Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet* fra 1836 peger Grundtvig netop på risikoen for at miste den tillid mellem konge og folk, der karakteriserer det danske samfund, som et afgørende problem ved demokratiseringen.

Jeg er i færd med at publicere de indledende resultater af min forskning i artiklen "Trusting God and his earthly masks - Exploring the Lutheran roots of the Scandinavian high-trust culture", *Journal of Historical Sociology* vol. 4, 2020.